

Hit és tudomány

dr. Szalai András, MEKDSZ **Grund** (201)9

Hit és tudomány

Világképi alapok

A modern tudomány
kialakulása, területei,
módszertana, korlátai

Hit és tudomány viszonya

Valódi és művi ellentétek,
megoldási modellek

Kezdetben

Tudományos kihívások,
hívó válaszok

világképi alapok

Fogalmak, izmusok. A modern tudomány kialakulása –
területei – módszertana – korlátai

változó világkép

Összetett probléma:

- a bibliai kijelentések
- a bibliai és tudományos kijelentések értelmezése, összehangolhatósága.

A háttér hit, tudomány és kultúra viszonyának folyamatos változása.

fogalmi üzemzavar elhárítás

A „hit”

- „Abban hiszünk,
amit nem tudunk?”
- „Abban hiszünk,
amire vágyunk?”
- „Hiszékenység?”

Biblia: hit, bizalom,
hűség, hitelesség.

A „tudomány”

- „Valós tények?”
- „Valós ismeretek?”

Az anyagi világ
megismerését célzó
tevékenység és az így
szerzett igazolt
ismeretek gondolati
rendszere.

világnézeti feltételek

Ateizmus

- a világ létrejött / örök, csak anyagi

Politeizmus

- az istenek a létrejött / örök világ részei

Panteizmus

- a világ maga az isten

Panenteizmus

- a világ az isten része

Deizmus

- a világ teremtet, de Isten magára hagyta

Teizmus (bibliai)

- a látható/láthatatlan teremtet, Isten aktív

a világ és az ember

A bibliai világnézet

- teremtett (nem örök)
- való (nem illúzió)
- jó (nem rossz)
- funkcionális (nem sorshatalmak)
- vizsgálható, használható, alakítható

A bibliai emberkép

- teremtmény
- (isten)képviselő
- kreatív (szakmák)
- feladata van (nem rabszolga)
- felelős Isten előtt (nem etikátlan)

a modern tudomány

Kialakulása

- ókor: filozófia, mezőgazdaság (matematika, csillagászat) stb.
- reneszánsz, majd felvilágosodás, tudományos és technikai forradalom

Keresztény forrása

- a bibliai világkép
- tudós szerzetesek és pápák sora
- Roger Bacon-tól a Nobel-díjasok 60%-áig

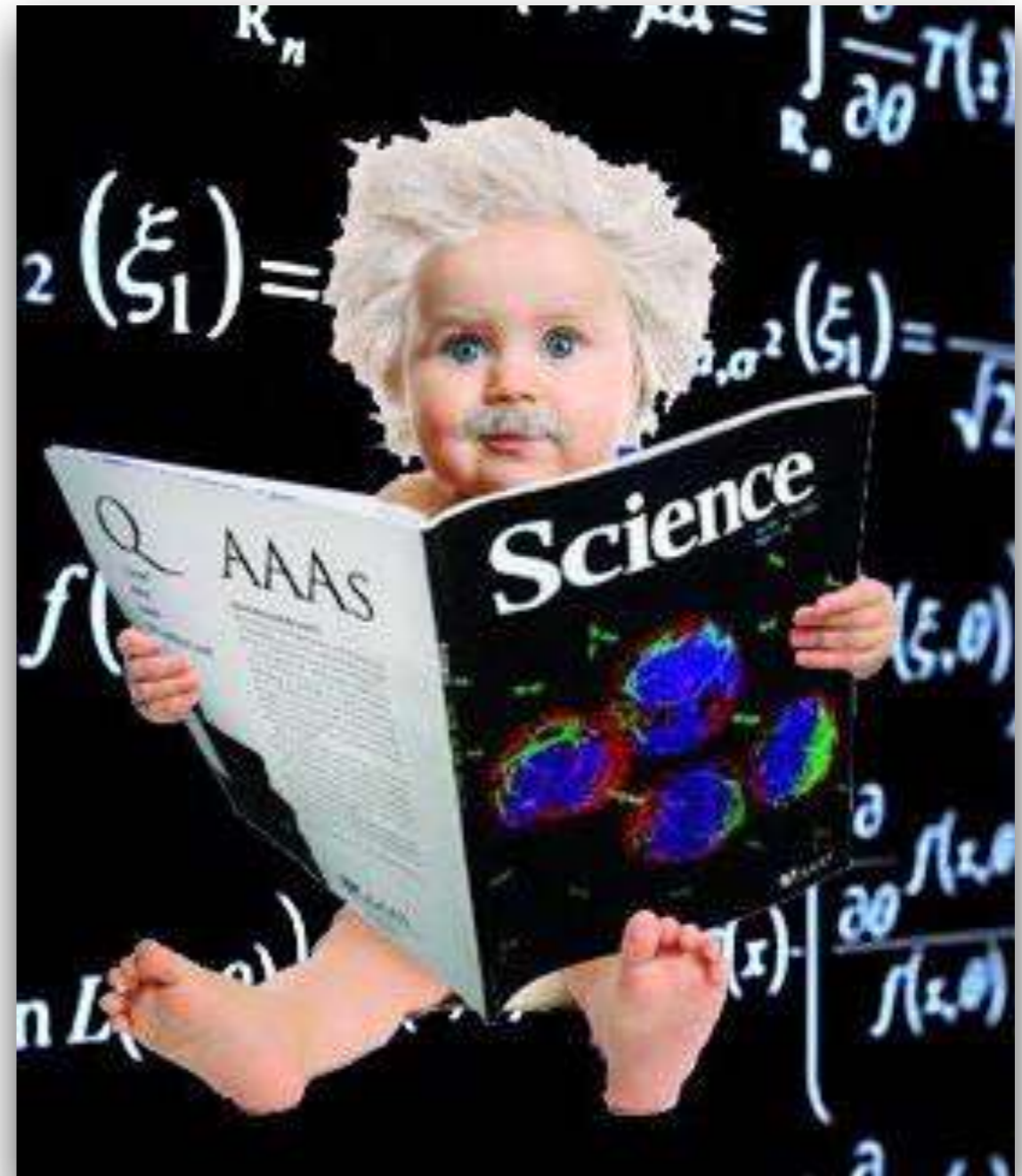
Vö. Galilei és Scopes per átértékelése

a tudományos módszer

Nincs konszenzus

Általános jellemzők

- megfigyelés, mérés, kísérletezés
- feltevés, elmélet, modell, paradigma
- ismétlés, igazolás, cáfolás lehetősége

módszer korlátai

A kutatás tárgya

- amit vizsgálhat: a folyamatok, állapotok, ahogy a dolgok működnek.
- amit nem vizsgálhat: egyszeri történések közül a teremtés, csoda; a lét értelme

A tekintély

Tudományos módszerűesség: emberi elem nem kizárható, sőt...

Tudományos eredmény: korábbira épül, folyamatosan elavul...

Ha tudós nyilatkozik: tudomány / vélemény?

mi tudomány?

Elvont és tapasztalati

- matematika, logika
- fizika, kémia, biológia, föld-, csillagászat

Társadalom

- történet, szociológia, ökonómia, politika, állam, pszichológia, nyelvész, bölcsész

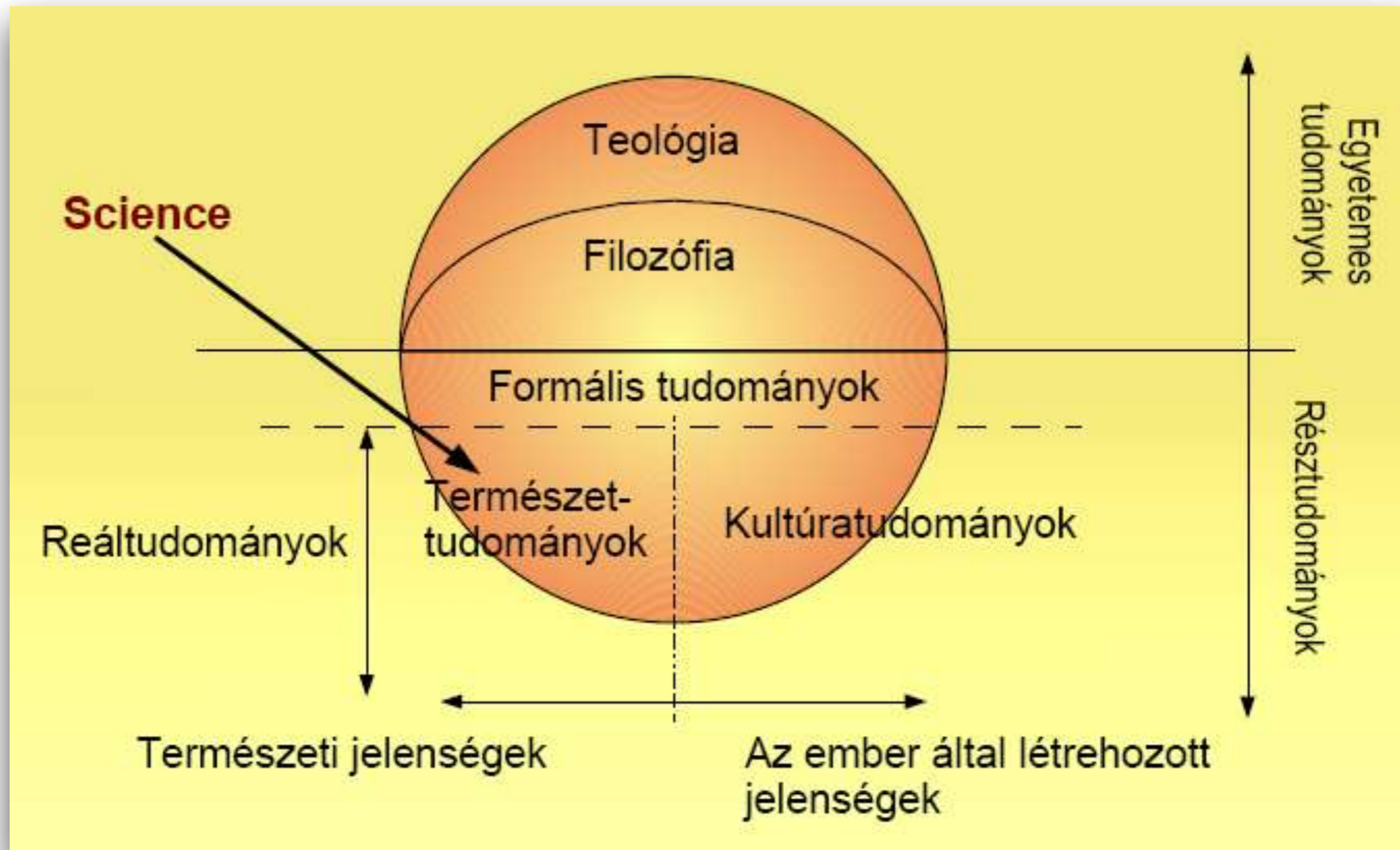
Alkalmazott stb.

- élet-, műszaki, társadalom-, segéd-
- inter-, multi- és transzdiszciplínák

Kérdéses besorolású

- matematika
- filozófia, teológia

a tudomány területei

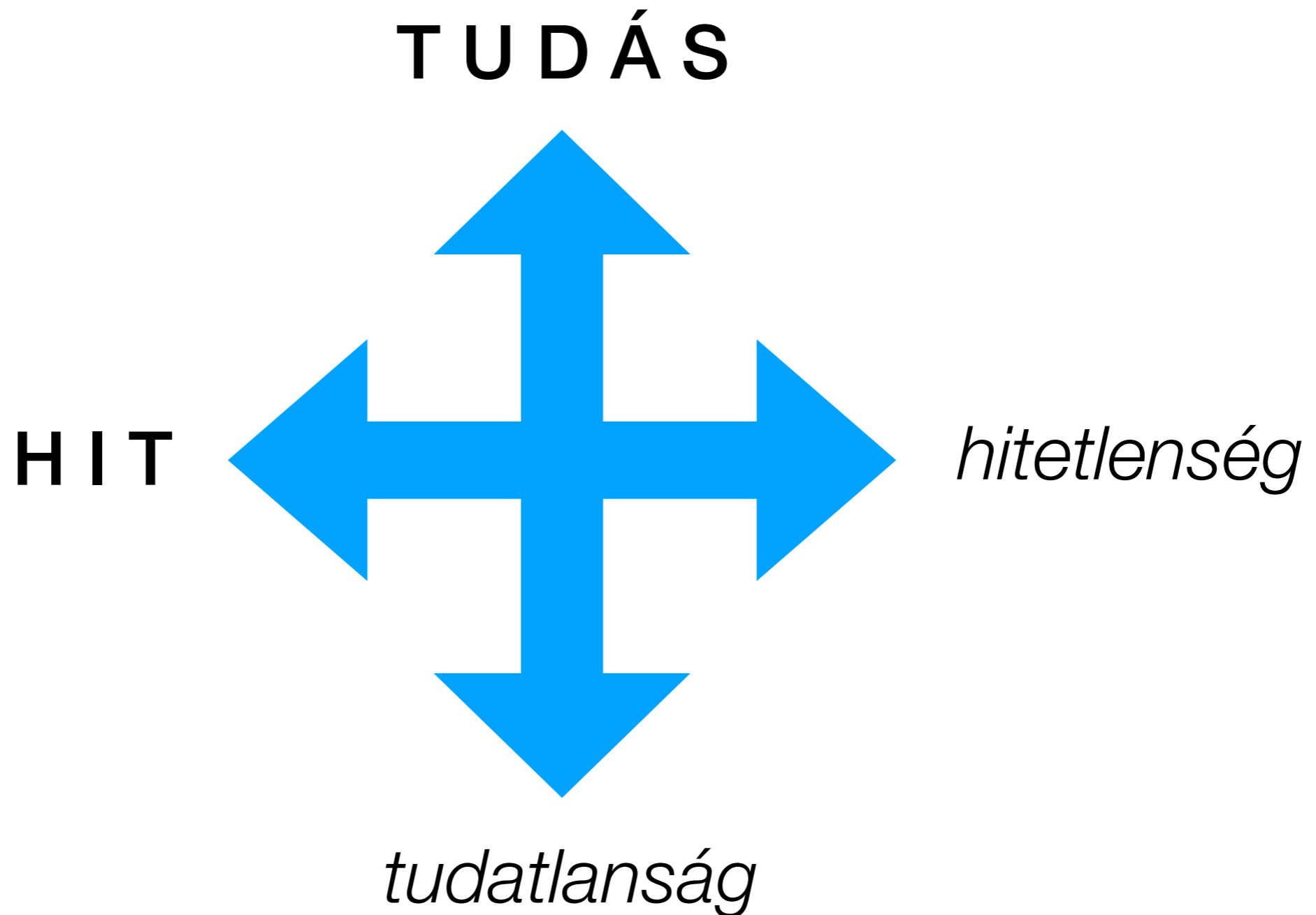

hit és tudomány viszonya

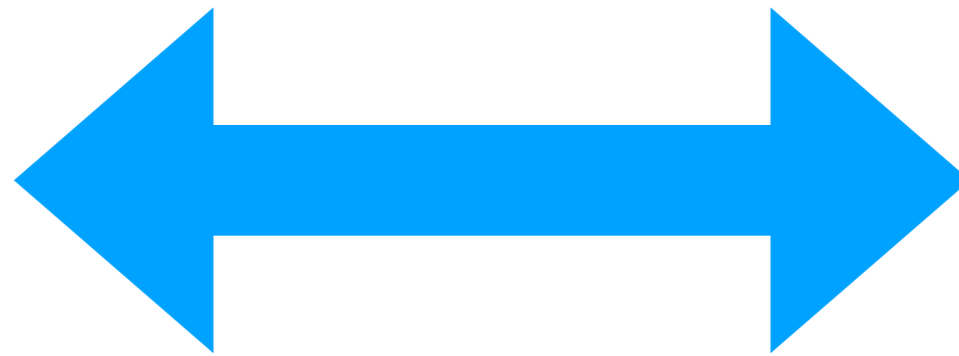
Valódi és művi ellentétek. Megoldási modellek.

minek mi az ellentéte?

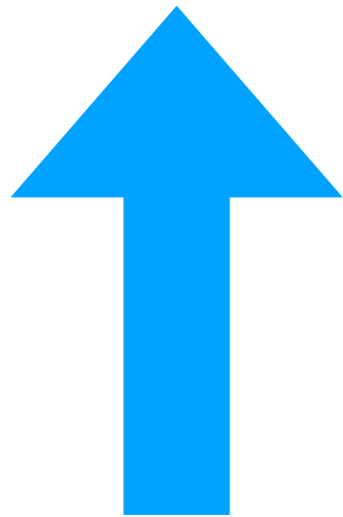

hol lehet valódi ellentét?

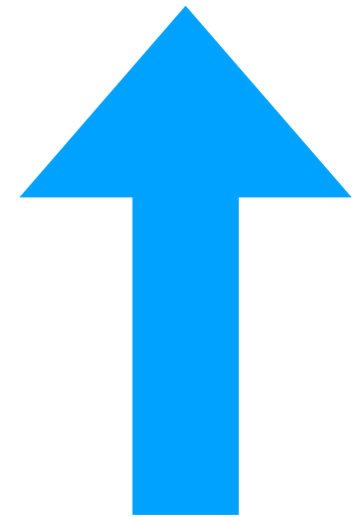
*értelmezések,
magyarázatok*

*értelmezések,
magyarázatok*

B I B L I A

V I L Á G

mi szíthatja az ellentétet?

Félreértések

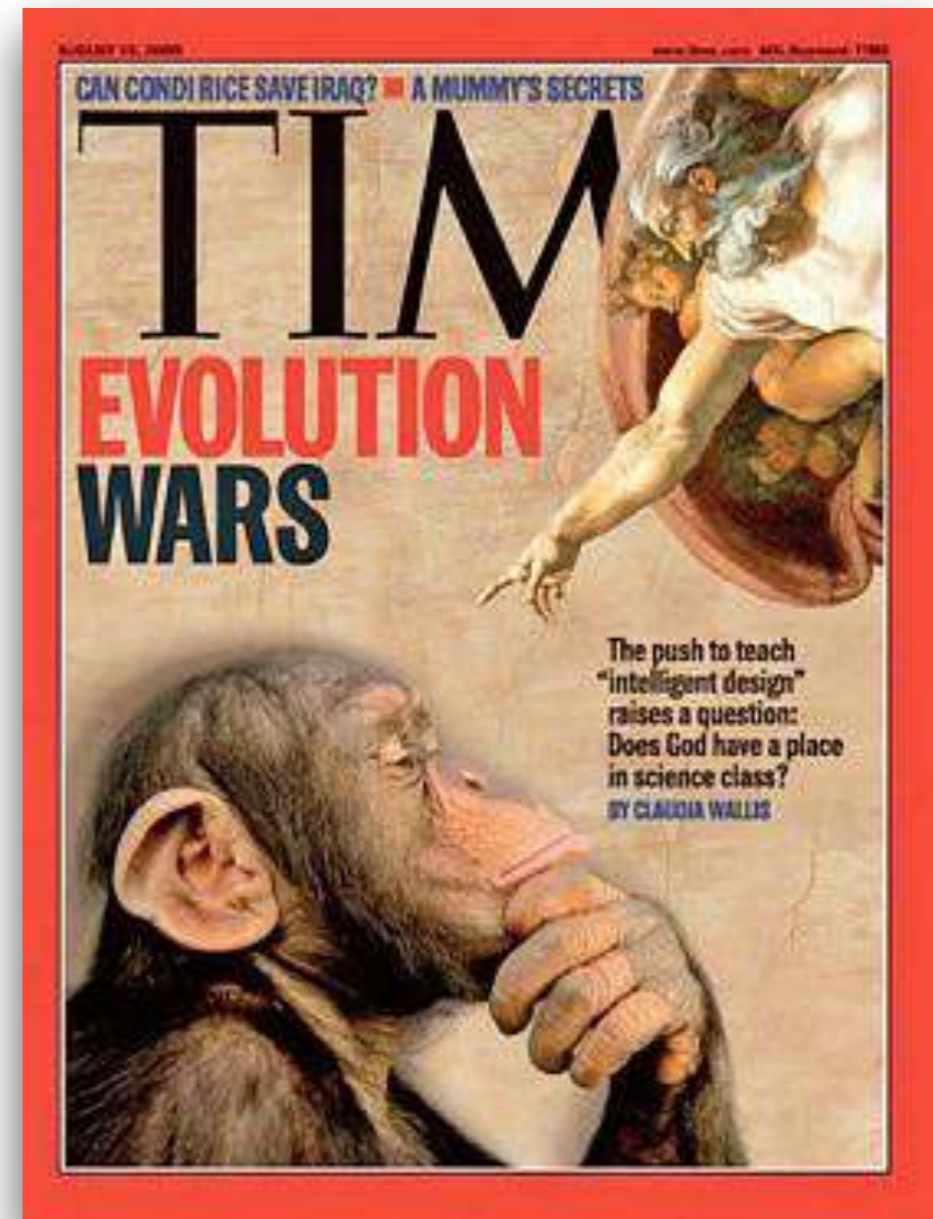
- kifejezések, eszmék

Határátlépések

- szakkompetencia átvitele más területre

Rosszindulat

- személyeskedés, ellenségképzés

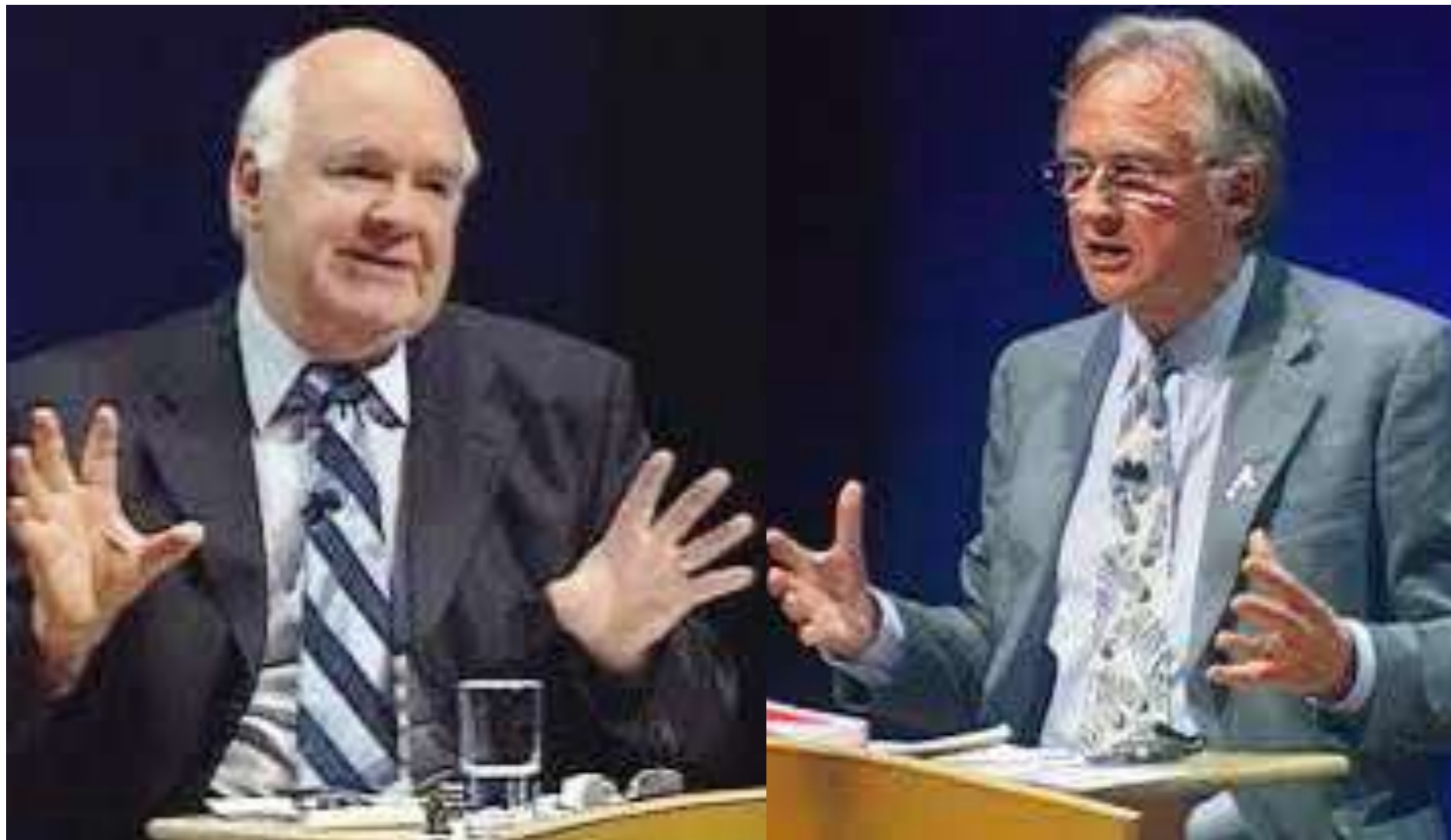
konfliktus modell

A tudós hitetlen, a hívő tudatlan.
Nincs hívő tudós?

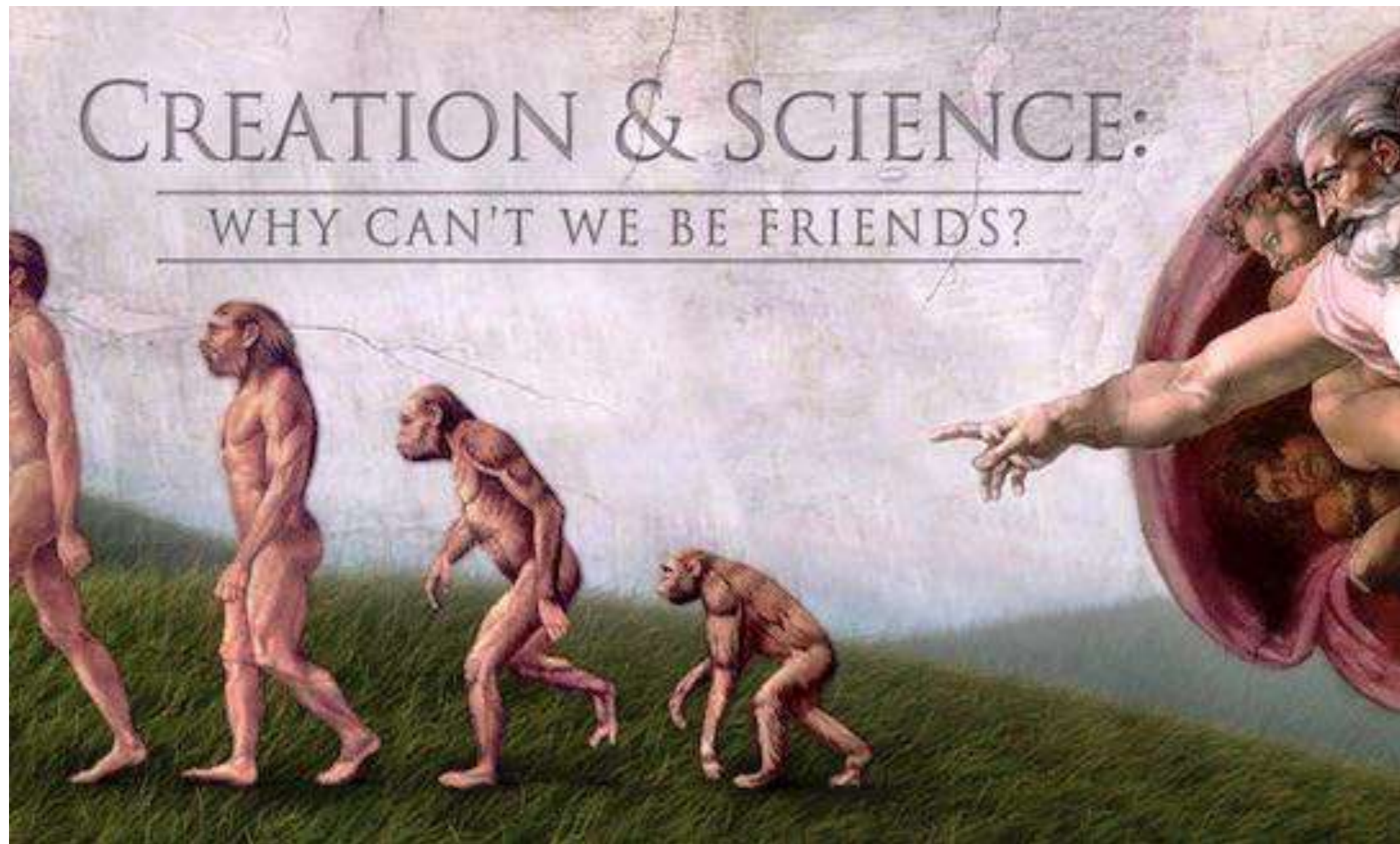
elhatároló modell

Hit és tudomány egymástól független területek.
Két valóság van?

dialogus modell

Hívő és nem hívő tudósok szakmai vitája.
És a laikus?

integráció modell

Hit és tudomány átveszi egymás eredményeit.
Hol a határ?

kezdetben

Tudományos kihívások – eltérő hívő válaszok

felvilágosodás utáni világ

Nem fiatal

- évezredek helyett évmilliók, milliárdok

Nem változatlan

- kihalt fajok
- változó fajok
- „fejlődés”
- mikro / makro szint

Egyházi reakciók

- elutasítás / kerülés / összeegyeztetés
- „hét nap” = $7 \times 24h$ / 7 kor / $2 \times 3 + 1$ „nap”
- teremtés: egyszeri / szakaszos / folyamatos
- Fiatal / Öreg Föld

értelmezési irányzatok

1. rés elmélet
2. korszak elmélet
3. teista evolúció
4. progresszív kreacionizmus
5. fiatal Föld kreacionizmus
6. műfaji értelmezés

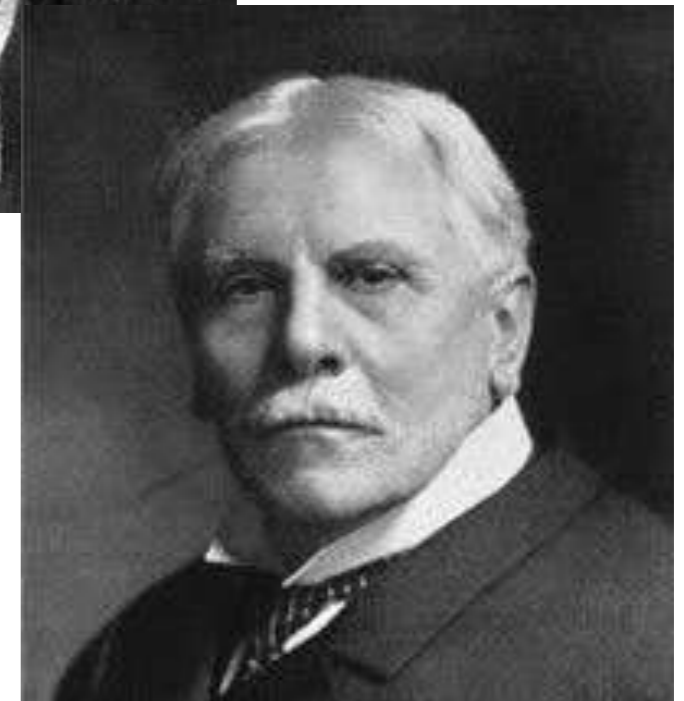
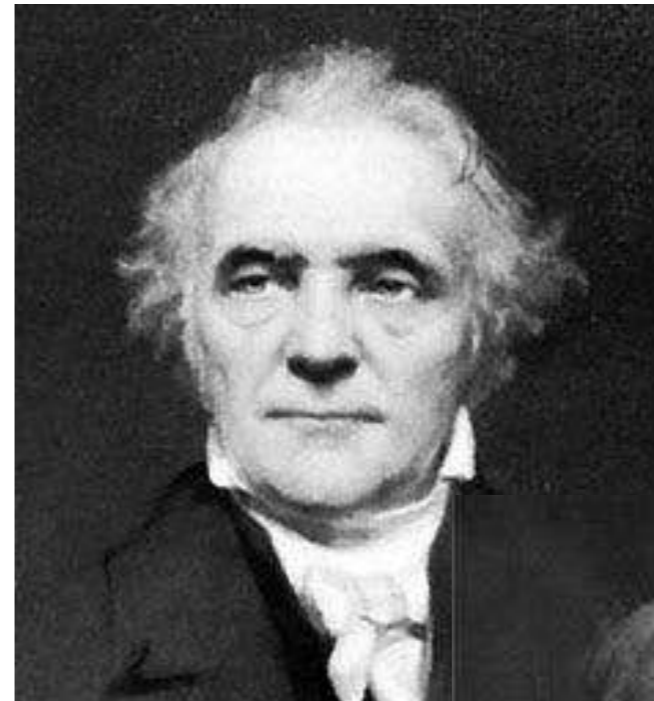

1. rész elmélet

Képviselők: Thomas Chalmers, Cyrus Scofield

Kihívás: a Föld hosszú geológiai kora

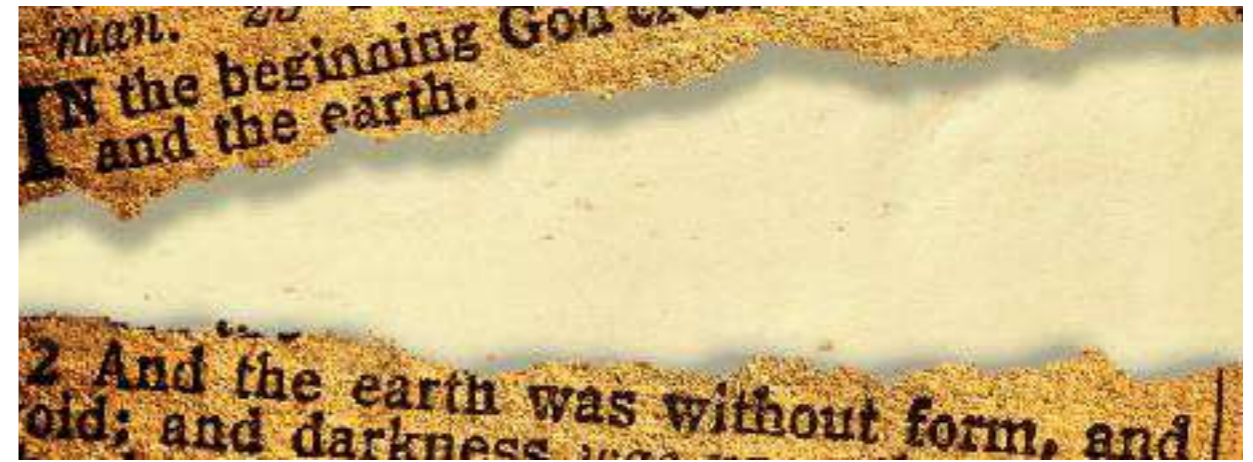
Cél: a tudományos kihívás semlegesítése, az 1Móz 1-2. literális értelmének fenntartása

1. rész elméletet *folyt.*

Feltételezés: 1Móz 1:1 és 1:2 között rés van a régi és mai világ közt: „puszta és kietlen lett”

Lényeg: a teremtés (1:1) után sokmillió év sátáni káosz, majd (1:2) a helyreállítás 7 napja; a jelenlegi Föld néhány ezer éves

1. rész elmélet *kritika*

Előnyök:

- ha tudomány és Biblia másról szól, nincs konfliktus

Problémák:

- héb. *haj'tá tóhú va bóhú* nem „kaotikus lett”, hanem „üres és formátlan volt”

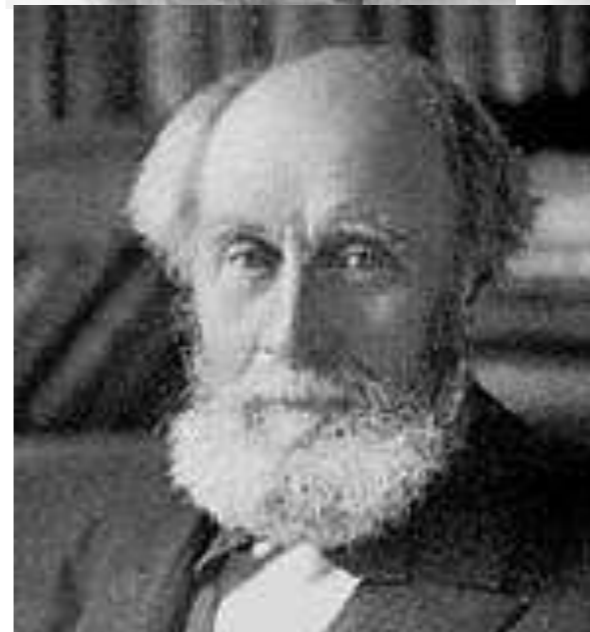
- káosz = forma és funkció zavara;
Biblia: megformálás előtti állapot
- Sátán lázadásának időpontja ismeretlen
- szó szerinti értelem a sorok közt?
- új eget, földet várunk

2. korszak elmélet

Képviselők: Hugh Miller, James Dana, Sir John W. Dawson

Kihívás: a Föld hosszú geológiai kora

Cél: összeegyeztetni a tudományt az 1Móz képletes értelmével; a teremtés folyamat volt

2. korszak elmélet *folyt.*

Feltételezés: 1Móz 1 a teremtés folyamatát írja le: ma már tudjuk, mennyi ideig tartott (Zsolt 90:4, 2Pt 3:8)

Lényeg: a teremtés „napjai” valójában korszakok voltak

2. korszak elmélet *kritika*

Előnyök:

- ha tudomány és Biblia ugyanarról szól, csak másképp fogalmaz, nincs konfliktus

Problémák:

- Zsolt, 2Pt nem cserearány (1000 emberi év = 1 isteni nap)

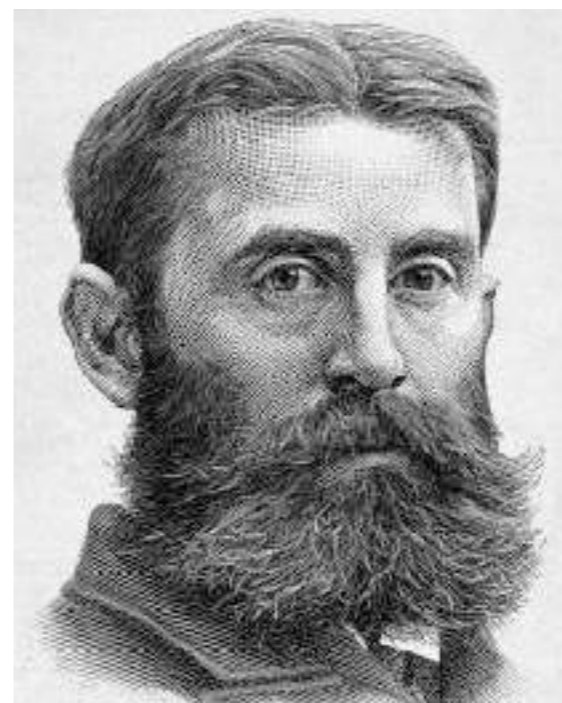
- „nap” = 24h / nappal / amikor, de csak „napok”, „napjai” utal időszakra
- 7 nap $\neq$ 7 geológiai kor (erőltetett)
- 1Móz eseményeinek sorrendje $\neq$ geológiai korok

3. teista evolúció

Képviselők: J-B. Lamarck
Asa Gray, George F.
Wright, B. B. Warfield,
Teilhard de Chardin

Kihívás: biológiai
evolúció vs. teremtéshit

Cél: összeegyeztetni a
tudományt a Biblia
alapvető üzenetével (a
teremtés ténye)

3. teista evolúció *folyt.*

Feltételezés: a biológiai evolúció tény, az ember istenképűsége kinyilatkoztatás

Lényeg: az evolúció folyamatát Isten indította be, de az ember külön lett teremtve

3. teista evolúció *kritika*

Előnyök:

- ha tudomány és Biblia egymást kiegészíti, nincs konfliktus

Problémák:

- őslénytán / régészet: mikor lettünk valódi emberré?

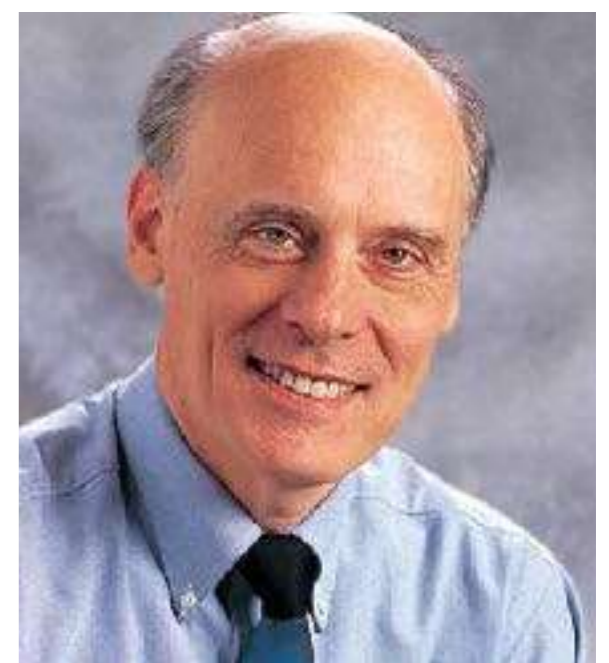
- a bibliai szöveg a tudomány előtti korból van: tudományt csak belelátni lehet
- a Bibliát a tudomány hitelesíti?

4. progresszív kreacion.

Képviselők: Georges Cuvier, Louis Agassiz, Bernard Ramm, Hugh Ross

Kihívás: evolúció vs. YEC áltudomány

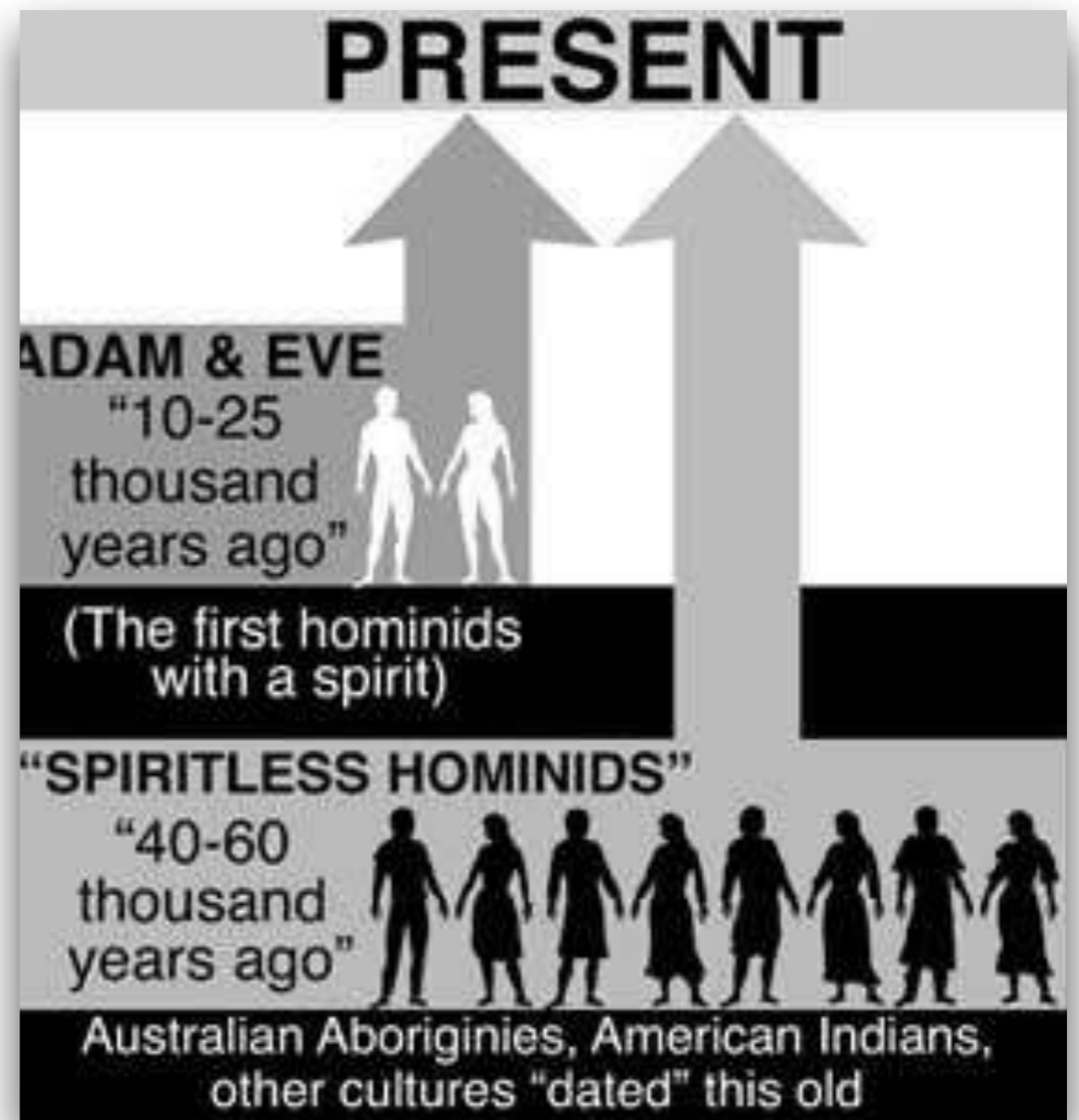
Cél: összeegyeztetni a tudományt a teremtéshittel: a teremtés ma is folyamatban van

4. progresszív *folyt.*

Feltételezés: geológiai kor, paleontológia, mikro-evolúció tények

Lényeg: nincs vége a 7. napnak (1Móz 2, Zsid 4); Isten koronként új helyi fajokat teremt, ld. elszigetelt, kihalt lények; külön, ősi, lélek nélküli emberfajok vs. maiak (poligenizmus)

4. progresszív *kritika*

Előnyök:

- Biblia és tudomány (a „67. könyv”) egymást kiegészíti; társadalmilag elfogadottabb

Problémák:

- YEC és makroevolúció kritizálása kétfrontos harc

- a Biblia a fajok egyszeri teremtését állítja, utána Isten megpihent
- minden ember egy vérből lett teremtve (ApCsel 17:26)
- lélek nélküli emberi fajok? hol a határ?

5. fiatal Föld kreacion.

Képviselők: Henry Morris (CRS), Kent Hovind, Ken Ham

Kihívás: geológiai kor, biológiai evolúció; más álláspontok

Cél: 1Móz 1-2 literális értelmezése alapján bibliai ellentudomány kidolgozása

5. fiatal Föld *folyt.*

Feltételezés: tudomány változik, téved, az 1Móz szó szerint értendő

Lényeg: 1Móz Ádámtól; *jóm* = 24h; teremtés fajok szerint, nem változnak; globális vízözön, pátriárkák életkora szó szerinti; a Föld kora néhány ezer év

5. fiatal Föld *kritika*

Előnyök:

- 1Móz egyszerű olvasata, hitvalló kiállítás

Problémák:

- 1Móz 1-11 nyelvészeti sajátosságai, műfaja, *jóm* jelentésköre, ókori üzenete?
- szó szerinti = egyedül hithű értelmezés?

- a köztudatban az irányzat = teremtetéshit
- Biblia a tudomány előtti korból van: hogy lehet ellentudomány forrása?
- evolúció kritika: Darwin? irányzatok?
- valós tudományos alternatíva?

6. műfaji értelmezés

Képviselők: Meredith Kline, Henry Blocher, Bruce Waltke, Gordon Wenham

Kihívás: kreáció vs. evolúció kultúrharca; közel-keleti leletek

Cél: feltárni az 1Móz 1-11. műfaját, eredeti jelentőségét

6. műfaji értelmezés *folyt.*

Feltételezés: a formai sajátosságok tartalmiak

Lényeg: 1-11. fejelet egység, műfaja világmagyarázat (etiológia), tipikus bölcsesség-irodalmi eszközök; 7 nap $3 \times 2 + 1$; páttriárkák kora sorrendi eszköz (relatív idősz.)

6. műfaji értelmezés *kritika*

Előnyök:

- írásmagyarázati, nem tudományos program
- teológusok művelik, a saját szakterületükön
- 1Móz ókori jelentőségét, örök üzenetét nem a természet-tudomány hitelesíti

Problémák:

- nem poluláris – szaktudást igényel
- ókori tipologikus gondolkodás tőlünk idegen (*ádám* / *Ádám* = első ember / emberség?)
- Újszövetségi utalások értelmezése feladat

Lee Strobel

@LeeStrobel

To continue in atheism, I would need to believe that nothing produces everything, non-life produces life, randomness produces fine-tuning, chaos produces information, unconsciousness produces consciousness, and non-reason produces reason. I simply didn't have that much faith.

12:22 PM - 24 Dec 2017

De új eget és új földet várunk
az ő ígérete szerint,
amelyben igazság lakik.

2Pt 3:13

ajánlott szakirodalom

Henry Blocher: Kezdetben
(Harmat, 1998)

Rózsa Huba: Az őstörténet
(Szent István, 2008)

Henry Morris: Kreacioniz-
mus – a teremtés-elmélet
(KIA, 2000)

Kerényi Dénes: Sötét
középkor? (Kairosz, 2010)

www.apologia.hu

Fiatal Föld kreacionizmus:

- AnswersInGenesis.org
- CreationResearch.org
- DrDino.org
- Kezdetek.hu

Progresszív kreacionizmus:

- Reasons.org

Teista evolucionizmus:

- TheisticEvolution.org
- BioLogos.org